

Odgovornost kristjanov za jutrišnji svet

Jutrišnjega sveta, na poti h kateremu smo vsi – tako verni in neverni – ne bi rad videl tako, kot ga je genialni matematik Blaise Pascal v svojih *Mislih*. Menil je, da naj bi bilo nespametno se ukvarjati s časi, ki niso naši. Prihodnost prehitevamo, je menil, kot da bi hoteli pospešiti njen potek. Ukvarjamo se s preteklostjo in prihodnostjo, skoraj pa ne mislimo na sedanost, v kateri živimo. Romantičen pobeg iz prizadete in boleče sedanosti v neko utopično prihodnost pa ni hotenje današnjega znanstveno agilnega raziskovanja prihodnosti, tj. futurologije. Nova znanost po mnenju Ossipa K. Flechtheima ne nastopa v smislu boja za prihodnost. Takšen boj za pravo načrtovanje je povezan z odgovornostjo za jutrišnji svet. Kolikor bolj sta razširjeni in vplivnejši znanost in tehnika, toliko bolj ju je treba in se ju mora predvidevati in načrtovati – ne le na ravni sveta, ampak tudi univerzuma. To predvidevanje in načrtovanje zadevata nas vse, verne in neverne. Novinarji in mediji pri tem v nas pogosteje prebujajo strah, namesto da bi nas napolnjevali z vero in upanjem.

Jutrišnji svet najprej korenini v zdajšnji, na sedanost naravnani temeljni usmeritvi. Kako pa se ta današnji svet in njegovo temeljno usmeritev določa? Stališča in mnenja o tem se razhajajo. Eni trdijo, da naj bi šlo za tehnični svet, v katerem je vse možno. Drugi so mnenja, da naj bi šlo za svet, ki ga ogrožata znanost in tehnika. Spet drugi vidijo v ospredju svet brez miru, ki ga določajo oborožitvena tekma, sovraštvo in prepiri. Ob takšnih razhajajočih se pogledih in odgovorih

je razumljiva negotovost, s katero se skuša soočiti vprašanje o odgovornosti za jutrišnji svet.

Torej, kam vodi pot? Kaj naj stori kristjan? Na ti vprašanji bom skušal na kratko odgovoriti s tremi trditvami.

Kot prvo: kristjan znova postavlja človeka v središče, kar zadeva znanstveni razvoj. Drugič: osebna svoboda in s tem človekova odgovornost opozarjata na etično razsežnost, veljavno danes in jutri, to se pravi, na povezanost védenja in vesti. In nazadnje, tretjič: svet za človeka ni le prostor za tehnično eksperimentiranje, ampak Božje stvarstvo. Iz tega izvirajo tri praktične posledice.

K prvi trditvi: Človek in znanstveni napredek kot vprašanje jutrišnjega sveta. Katastrofe in razpadi kot posledica obeh svetovnih vojn so pripeljali do spoznanja, da samo znanstveni napredek, tj. izključno na samo sebe naravnana znanost, ne more razrešiti človeških problemov. Po vsem svetu se je v svetovnih vojnah izkusilo, koliko trpljenja lahko človek povzroči bližnjemu in kako se je najnovejša tehnična sredstva uporabilo za uničenje stvarstva in za to, da se je sočloveka pahnilo v najhujšo nesrečo. Uničenje človekovega okolja poraja zato danes strah in nezaupanje do znanosti in tehnike. Znanstveno-tehnični napredek, angažiranje velikega dela znanstvenega raziskovanja, da bi se pridobilo vse boljše orožje, še posebej prebujajo strah. To je toliko bolj razumljivo, če človek pomisli – pri tem se na sklicujem na tajna poročila, ampak na informacije v strokovnih časopisih s področja jedrske fizike –

da je danes na svetu prek 50.000 atomskih bomb, ki ležijo v skladiščih orožja in vojaške opreme na Vzhodu in Zahodu. Samo nekaj odstotkov bi zadoščalo, da bi se svet in človeštvo skoraj ali povsem uničilo. Še večjo nevarnost predstavlja dejstvo, da je za izdelavo teh bomb potreben plutonij. Tega je po vsem svetu več milijonov kilogramov. Smrtna doza za človeka pa znaša le nekaj mikrogramov. Kdo nam lahko jamči, da ne bo nekoga dne zaradi tehnične ali človeške napake ali zaradi posledic terorističnega maščevanja današnji in jutrišnji svet skoraj povsem ali v celoti uničen? Zatorej je znamenje upanja dejstvo, da so pripeljala pogajanja o zmanjšanju števila raket srednjega dosega do pozitivnega napredka. Nadaljnje napredovanje pa predstavlja naše največje upanje.

Nič čudnega ni, da se polasča danes strah pred prihodnostjo v različnih oblikah tudi jasnovidnih zastopnikov človeštva in jim narekuje prepričanje, da bi svet še dolgo mogel nadaljevati takšno pot. Znanosti sovražni tokovi se javljajo in odtod novo videnje odgovornosti za jutrišnji svet. Opozarja se na meje znanosti. Tako je profesor Gierer, biolog iz Tübingena in vodja oddelka za molekularno biologijo na Inštitutu Maxa Plancka, v svojem zadnjem delu *Die Physik, das Leben und die Seele (Fizika, življenje in duša)* opozoril na danes razpoznavne meje znanosti.¹ Tako meni: čeprav je moderna znanost učinkovita, kar zadeva pojasnitev narave, pa ni popolnoma zmožna doumeti lastnih predpostavk. Bila naj bi torej nezmožna razrešiti zagonetnosti, večpomenskosti sveta. Takšne trditve priznanega fizika in biologa zastavljajo vprašanje po tem, kar leži onstran meja fizikalne in biološke znanosti. To danes ne zanima le predstavnikov krščanske teologije, ampak vsakega človeka, ki se sprašuje po lastni poti v prihodnost. Kaj torej lahko znanost, ki je naravnana na samo sebe, stori za jutrišnji svet?

Današnji znanstveni raziskovalni program vendarle ni stvar, ki bi zadevala le nekaj strokovnjakov, ampak ravno tako tudi državo, stranke, svetovno javnost. Toda, ali se odgovornost lahko deli? Kdo je danes zmožen imeti pregled nad naravoslovnimi znanostmi in tehniko z vsemi njihovimi posledicami ter oceniti domet njihovih pozitivnih pa tudi negativnih posledic? In predvsem: kdo nosi etično odgovornost? Kdo jo zastopa z avtoriteto in s posebnim poudarkom?

Zame zato ni noben čudež, če pomembni predstavniki znanosti, kot je, recimo, francoski molekularni biolog in Nobelov nagrajenec Jacques Monod v knjigi *Zufall und Notwendigkeit (Naključje in nujnost)* z nereligioznim oz. agnostičnim svetovnim nazorom preprosto ne zavzamejo stališča do odgovornosti znanosti, ampak znanstveni razvoj in njegove rezultate strogo zavračajo. Stroga obsodba Nobelovega nagrajenca se glasi, citiram: "Zatorej moderni človek obrača hrbet znanosti in se obrača celo proti njej. Zdaj je zmožen izmeriti njeno strahotno uničevalno moč, ki ni naperjena le proti telesu, temveč tudi proti duhu."²

Ustrezno "težka" je tudi človekova podoba tega znanstvenika. Življenje naj bi nastalo po nekem enkratnem in neverjetnem naključju. Tudi človek naj bi v tej celotni igri razvoja bil le rezultat naključja. Moral bi se končno prebuditi iz svojega tisočletnega sna, meni, in "priznati svojo popolno zapuščenost, svojo popolno tujost."³ To je – dodajam sam – nezaupanje do prihodnosti, do napredka, ki nam lahko vzame pogum.

Tako sledi ne nazadnje iz te zveze facit: Enostransko vero v znanost, ki je bila značilna za 19. in 20. stoletje, je danes nasledila kritična samorefleksija o prihodnosti znanosti, človeka in njegovega sveta. Nadaljevanje dosedanje poti naše znanosti in gospodarstva se sooča z naraščajočim nezaupanjem. Kaj torej iz tega sledi zastran odgovornosti za jutrišnji svet?

Kristjanov odgovor se glasi: vzrok sedanjne krize na teh področjih ni povezan s tehniko in z znanostjo kot takima, niti ne le s tehnično-znanstvenim napredkom, temveč s človekom samim. Danes ne gre toliko le za svobodo raziskovanja, ampak ravno tako za zaščito dostojanstva, za pravice človeške osebe, ki so postali ogroženi zaradi znanstvenega napredka brez obzirnosti do česar koli in za vsako ceno. Sprememba človekovih osnovnih vrednot namreč ne posega le neposredno v zvezo med zakonodajo in politiko, ampak to presega. Če človekova notranja duhovna kultura postaja zanemarljiva, potem (pre)ostaja samoiskanje kot prevladujoča sila, žal tudi na področju znanstvenega načrtovanja. S krščanskega vidika tako sledi, da je danes enostransko vero v znanost, značilno za 19. in zgodnje 20. stoletje, nadomestila kritična samorefleksija o človekovih zmožnostih v njegovem svetu v prihodnosti. Znanstveni napredek, tega se ne bi smelo utajiti, je življenje na Zemlji v številnih pogledih in na številnih področjih napravil bolj človeka vrednega in bolj človeškega. Toda kristjan k temu dodaja še sledeče: v središču znanstveno-tehničnega napredka in načrtovanja stoji *človek*. To velja v določenem oziru tudi za teologijo, ki ravno človeka obravnava tako, da ga presega in gleda nanj s Stvarnikovimi očmi.

Čas je za to, da človek kot Božja podoba spet postane srce in cilj znanosti in tehnike, da tako delo njegovega duha in njegovih rok ne pogoltne njega in njegovega okolja. Cerkev celo izpoveduje drzno vero, da je človek Božja podoba in da ima pri Bogu svojo večno prihodnost. To – tako se zdi – se je dlje časa premalo upoštevalo. Zloraba in nevarnosti niso stvar znanosti in tehnike kot takih, ampak prepričanja tistih, ki ne upravljajo z napredkom v smislu razumnega in dobrega. Poraja se še dodatno vprašanje, če je človek z vidika napredka postal boljši, duhovno zrelejši in predvsem odgovornejši. Toda sledi trditev:

znanstveno-tehnični napredek naše dobe bi moral iti z roko v roki z moralnim in duhovnim razvojem človeka in njegovega občutka odgovornosti.

S tem se – kot drugo – posvečamo človekovi osebni odgovornosti z etično razsežnostjo za danes in jutri. To pomeni, kristjan se ne sme na kakršen koli način pridružiti nasprotnikom znanstvenega napredka, temveč opozarjati samega sebe in naš čas na osebno odgovornost vsakega posameznika (tudi v znanosti), tudi v teamu ali skupnosti. Pred etičnim redom vrednot stojimo tako na področjih znanosti kot na tleh gospodarstva, komunikacije in javnega mnenja. Na danes zastavljeno vprašanje “Kdo odloča o zadnji odgovornosti in zadnjih mejah raziskovanja” bomo odgovorili, sklicujoč se na to, da se ta zadnja odgovornost danes nahaja pri vsakem posameznem človeku, pri njegovem prepričanju, pri njegovem redu vrednot. Z drugimi besedami: znanost in religija, človek in oblast, etika in religija, humanistična in krščanska podoba sveta se kažejo pri tem prav tako v novi povezanosti. Človekova odgovornost za merilo in cilj znanstvenega napredka, vprašanje po od človeka določenem in uveljavljenem redu vrednot – vse to je nekoč napeto razmerje med znanostjo in religijo spet prepletlo na novo, in sicer v smislu komplementarnosti védenja in vere, ki se v dialogu soočata z različnih izhodiščnih točk. Na to navezuje svoje učinkovito stališče – tu navažam ponovno enega od Nobelovih nagradencev – v delu *Der Teil und das Ganze (Del in celota)* münchenški profesor Werner Heisenberg: “Ko človek v zahodnem svetu vpraša, kaj je dobro in kaj slabo, kaj je želeti in kaj je vredno obsojanja, naleti vedno znova na vrednostno merilo krščanstva. /.../ Ko bo nekoč magnetna sila, ki usmerja ta kompas, povsem ugasnila, se bojim, da bi se lahko zgodile zelo grozne stvari, ki presegajo koncentracijska taborišča in atomske bombe.”⁴ Iz tega

opozorila sledi, da je treba znanost in tehniko povezati in preveriti z raziskovalčevo etično razsežnostjo, kajti sicer obstaja možnost, da bosta uničili človeka in njegovo prihodnost.

Danes pa spada k razveseljivim stvarim, da se ustvarja vse meje presegajoča, neke vrste svetovna skupnost – a global united – predstavnikov znanosti, ki – zavedajoč se človekove etične odgovornosti – opozarjajo na današnjo ogroženost človeka spricho genetične in biološke manipulacije ter spricho kemijskega, bakteriološkega in jedrskega oboroževanja.

Kristusov zgled in sporočilo postavljata človeka v položaj osebne odgovornosti za samega sebe, za druge in za svet sploh vedno znova v ospredje. Kajti zapoved ljubezni do Boga se meri po zapovedi ljubezni do bližnjega. To ni nikakršna teorija, temveč terja konkretno aplikacijo v vsakdanje življenje. K temu spada tudi to, da se jemlje osebno odgovornost povsem resno in se ne da o njej le govoriti. Tudi to je namreč izpolnitev zapovedi ljubezni do bližnjega. Etična razsežnost se nahaja le tam, kjer človek v svoji osebni odgovornosti resno jemlje razlikovanje ne samo med pravim in zmotnim, ampak tudi med dobrim in slabim, in sicer tako zase kot za druge. Za to potrebuje neko jasno usmeritev, nek red vrednot, kot je ta, ki je zapisan v desetih zapovedih. Tako pride do utrditve etičnega reda vrednot – presegajočega humanistična umovanja – v religiozni in krščanski podobi sveta. Tega se kristjan spominja vedno, ko v novi zavezi pri Luki bere: "Kaj namreč pomaga človeku, če si ves svet pridobi, sebe pa pogubi ali zapravi?" – K temu dodajam: škodo utrpi sam, prek njegovega znanstvenega instrumentarija pa potegne vanjo tudi druge.

Osebna odgovornost in etični temelj vodita k ugotovitvi: Danes potrebujemo prednost etike pred tehniko, primat človeka nad stvarjo, superiornost duha nad materijo. Pri tem gre za biti več, in ne za imeti več.

Takšno razmišljanje je naglasil tudi nekdanji ustanovitelj Rimskega kluba, ki je pred večjim občinstvom izjavil: "Šokantno odkritje, do katerega moramo še priti, je v tem, da človek z vso svojo znanostjo, s svojimi načrti, strukturami, sistemi in orodji ne bo spremenil svoje usode, če ne bo spremenil samega sebe."

Tako se ponovno zastavlja vprašanje po religiji in njenem pomenu, ne le za osebno, ampak tudi za družbeno življenje. K temu naj dodam še trditev nekega drugega avtorja, ki sicer ni kristjan. V svojem razmišljanju o prihodnosti družbenega razvoja in o človeku Erich Fromm meni: "Prvič v zgodovini je fizično preživetje človeštva odvisno od radikalne spremenitve človeškega srca. To," dodaja, "pa je možno le v primeru, če bo v drastičnih gospodarskih in družbenih spremembah posamezniku dana priložnost, da se sam spremeni."⁵

Danes obstaja poplava knjig, ki napovedujejo novo zavest, ki poročajo o novem odnosu do narave in okolja, do jaza in ti-ja, do družbe in zdravja. Pri tem se opozarja na skrivnostna vedenja in mite, ki naj bi našemu bivanju dali nek povsem nov smisel. Kristus, pravijo, naj bi prišel le zato, da bi nam pokazal, kako se človek lahko sam reši. To pomeni, da naj bi dozdej samoumevno veljavna znanstvena ali krščanska podoba sveta bila zgodovinsko presežena ali vsaj potrebna dopolnila. Nekateri se tako zatekajo v mitične religijske podobe, drugi spet iščejo izhod v različnih svetih naukih ali pri političnih doktrinah oz. ideologijah. Številne sekte, nastajajoče v podobnem kontekstu povezovanja znanosti in napredka, znanosti in vere, ki se potem med seboj prepirajo, niso nikakršen spodbuden izhod.

Človekova osebna odgovornost temelji v napatosti med vedenjem in vestjo. Sporočilo v Kristusovem evangeliju: JAZ SEM GOSPOD zato ni naslovljeno le na človeka, na posameznika, ampak vsebuje hkrati tudi sporočilo o člove-

ku. Drugače rečeno: Razodetje, ki je namenjeno človeku, hoče hkrati tudi posredovati informacije o človeku, o smislu in cilju njegovega življenja.

V tem pogledu pusti Dostojevski Ivanu Karamazovu izreči: "Skrivnost človekovega bivanja ne leži v samem bivanju, ampak v namenu bivanja. Brez trdne predstave o tem, čemu naj živi, človek ne bo hotel več živeti. Raje se bo uničil, kot da bi vztrajal pri življenju na Zemlji, celo tedaj ne, ko bi bilo okoli njega kruha v obilici."⁶

Povezanost védenja in vere spada bistveno k našemu prepričanju, ko govorimo o osebni odgovornosti, o soodgovornosti človeka, kristjana za jutrišnji svet. Kajti kristjani se nimajo za ločene od sveta, ampak si solidarno

z drugimi prizadevajo za prihodnost človeka in sveta.

Pa pojdemo k tretjemu razmišljanju: Svet ni le polje za tehnično eksperimentiranje, ampak tudi Božje stvarstvo. Moderna tehnika je posegla globoko v naravo, ki nas obdaja, v naravni red stvari. Pripeljala naj bi, kot danes pravimo, do daljnosežnih sprememb na vseh življenjskih področjih, celo do novega celovitega odnosa do življenja. Drugače rečeno: naš moderni svet je od svojih temeljev dalje tehnični svet, kajti tehnično znanje prodira na vse razsežnosti družbenega življenja, kakor tudi globoko v družinsko in zasebno področje. Svet tehnike ima, ali bolje, je imel za posledico novo občutje življenja. Načelna izvedljivost, možnost manipulacije, dostopnost do vsega oz. česar koli zbujajo vtis, da temelji verskega življenjskega reda, ki izvirajo iz evropskega-zahodnega izročila, izgubljajo na pomenu, pravzaprav da so izgubili svojo veljavnost.

Tako je naš stehinizirani svet z vso svojo fascinacijo deloma podlegel skušnjavi celo iz človeka napraviti objekt, predmet načrtovanja. Človek bo na ta način samemu sebi od-tujen. Možnost vsega načrtuje prihodnost v okviru tehničnih možnosti sedanjosti. Tako oblikuje v določeni meri prepričanje, da je vse sedanjost brez prihodnosti in preteklosti. Toda to je osiromašenje človeka, ob katerem se v naši generaciji poraja šok, da bo naš svet izropan in uničen, da so zrak in voda, rastline in živali, okolje samo zaradi človeka in njegovega tehničnega načrtovanja postali ogroženi. Pri tem je človekova ogroženost v središču pozornosti. Številne razprave in knjige, napisane v tej smeri, so močno vznemirile javno mnenje. Knjige, kot recimo *Die Umwelt ist uns anvertraut* (Okolje nam je zaupano) Martina Rocksa,⁷ izčrpno in učinkovito kažejo na nujni popravek enostransko tehnično razumljene ideje napredka. Iz zavesti naše skupne odgovornosti za prihodnost

Tone Kralj: Sv. Frančišek pridiga v Assisiju, visoka jedkanica, 1924
(ilustracija k *Rožicam sv. Frančiška*).

je, če smem reči, kristjan poklican k sodelovanju in razmisleku.

Odpreti mora prvo Mojzesovo knjigo, da bi lahko skupaj z drugimi uravnal nujni obrat enostranskega procesa mišljenja. Zanj ne stoji v ospredju samo ali izključno strah ali šok – strah pred slepo ulico človeškega razvoja. Prebira naj Sveto pismo s Prvo Mojzesovo knjigo. Krščanska podoba sveta temelji v Božjem naročilu človeku. Tu pa ni le zapisano: “Naredimo človeka po svoji podobi, kot svojo podobnost!” Potem, tako je rečeno, je Bog stvarstvo predal človeku v oskrbo z besedami: “Podvrzita si Zemljo!”, to pomeni, da svet, stvarstvo in človek v Božjem načrtu spadajo skupaj. Bog je Zemljo človeku izročil ne zato, da bi jo ta izkoriščal, ampak da bi skrbel zanjo. To zanimivo stališče zastopa Carl Amery v knjigi *Das Ende der Vorsehung (Konec Previdnosti)*.⁸ Zemlja, se pravi naše okolje, v obzorju vere ni nikakršen neomejen rezervoar za izkoriščanje, ampak del skrivnosti stvarjenja, ki se ga ne sme enostavno izropati, ampak se mu mora čuditi in mu izkazovati spoštovanje.

Krščanska podoba človeka vidi torej celotno vidno stvarstvo kot Božje delo. Tega Boga lahko zaslutim in prepoznam že v nedoumljivi veličini in modrosti naravnega reda. Človeku je bilo to čudovito delo zaupano, zato pravi Psalm 8: “Kaj je človek, da se ga spominjaš? /.../ Dal si mu oblast nad deli svojih rok. /.../ Gospod, naš Gospod, kako čudovito je tvoje ime po vsej zemlji!” S pomočjo takšnega videnja, s pomočjo takšnega odnosa bomo popravili podobo sveta, ki je našo Zemljo, naše okolje pripeljala v nevarnost. V prejšnjih časih se je človek bal naravnih grozot, naravnih katastrof. Danes bi lahko rekli, da narava, Božje stvarstvo, trepeti pred človekom, ki je postal neveren ali egoističen. V luči stvarjenjskega naročila tvorita narava in človek skupnost, ki ju v njuni usodi povezuje solidarnost. Skrb za naše okolje vsebujejo sve-

topisemske besede: “Podvrzita si Zemljo!” To naročilo vključuje tudi možnost, da se naravo preoblikuje v svet kulture, da bi se jo zaščitilo in ohranilo za prihodnje rodove. Kdor pred stvarjenjskim redom ne čuti nobenega spoštovanja, je v skušnjavi, da bi svet, univerzum uporabil le kot prostor za svoje znansstveno-tehnično raziskovanje ali načrtovanje.

Tako smo po neki drugi poti dospeli do enakih ugotovitev, kot v prvem in drugem delu mojih razmišljanj. Človek je v središču pozornosti, še posebej na poti v prihodnost. Njegova podoba sveta in človeka je odločilna za njegove osebne odločitve, kar zadeva njegovo vedenje ter z njim povezano osebno odgovornost. Gre za človeka, ki poseduje védenje in vest. Zlorab nista krivi znanost in tehnika, ampak človek, ki se napredka ne poslužuje vedno, poudarjam *ne vedno* v smislu dobrega, ampak tudi slabega in zlega. Pri tem gre, kot že povedano, za prednost etike pred tehniko, primat osebe nad stvarjo; gre za superiornost duha nad materijo.

V veri v Kristusovo blagovest sta svet in človek na poti k svoji polnosti. O “kako” ne vsebujejo Kristusovi napotki nič podrobnega. “Saj v veri hodimo in ne v gledanju,” je menil Pavel (2 Kor 5,7). “Celotno stvarstvo, ki ga je Bog ustvaril zaradi človeka, bo osvobojeno suženjstva minljivosti.”⁹ Zemeljski napredek je gotovo različen od te verske ideje o Božjem kraljestvu. Ta napredek pa ima vseeno velik pomen za Božje kraljestvo,¹⁰ kolikor lahko prispeva k boljši usmeritvi človeške družbe. Obratno je krščanska predstava človeka in njegovega sveta pomoč za usmeritev k cilju in za pravo človekovo odločitev v tem svetu, v katerem smo mi vedno na poti iz sedanjosti v prihodnost. V prihodnost, v kateri tudi prednik koprne po novem nebu in novi zemlji, ali kot je zapisano v Drugem Petrovem pismu: “Mi pa po njegovi obljubi pričakujemo *nova nebesa in novo zemljo*, v katerih biva pravičnost.” (2 Pt 3,13). To pa leži onstran člo-

veškega znanstvenega napredovanja in njegove evolucije. Za kristjana stoji zato v ospredju stremljenje po pravičnosti in miru v našem svetu, ki postaja eno, z globalno prihodnostjo. Vse bolj okrutno orožje vse bolj ogroža človekove pravice in človekovo dostojanstvo, tako posameznika kot narodov. Že leta 1963 je Janez XXIII. menil, da je dandanes nesmiselno imeti za možno, da bi se z vojno ponovno vzpostavilo porušeni red. Državna vodstva so še vedno ujeta v že presežene miselne sheme, se pravi, da še verjamejo, da morajo s pomočjo vedno boljšega orožja in vojne opreme varovati nacionalni ali ideološki prestiž. Hkrati menijo, da si morajo zaradi nezaupanja in strahu prizadevati za to, da bi bili s pomočjo boljšega orožja močnejši kot drugi.

Kristjani so obvezani k drugačnemu pojmovanju, in sicer po Kristusovem zgledu. Zato vabijo vse izraziteje k sodelovanju, in sicer k sodelovanju med znanostjo in gospodarstvom, med mediji in svetovnimi religijami. Kajti Božja alternativa človekovemu nasilju je pot, ki kaže na Kristusov zgled. On, Kristus, je "ubil sovražstvo na svojem lastnem telesu."

Če apliciramo prvo in največjo Božjo zapoved, zapoved ljubezni do Boga in bližnjega, v obliki, kot jo je izrekel Kristus, na današnji svet – ne teoretično, ampak povsem konkretno – potem bi se ne mogli odreči temu, da bi ne izrekli priznanja tem, ki so se pri varovanju svojih pravic odpovedali uporabi sile, tem, ki se, nasprotno, omejujejo na obrambna sredstva, katera so dana na razpolago tudi šibkejšemu. Obstaja moč nenasilnosti, brez sovražstva in mrtvih, ki lahko učinkovito kljubuje krivici.

Evropske škofovske konference in posebne sinode se v okviru kristjanov prizadevajo, da bi tej novi miselnosti pokazale pot. V soli-

darni povezanosti, v skupni odgovornosti za jutrišnji svet, bi rad spomnil na Jezusove besede iz govora na gori: "Po njihovih sadovih jih boste spoznali. /.../ Takó vsako dobro drevo rodi dobre sadove, slabo drevo pa slabe." (Mt 7,16-17). In k temu: "Zato je vsak, ki posluša te moje besede in jih uresničuje, podoben preudarnemu možu, ki je zidal svojo hišo na skalo. Ulila se je ploha, pridrla je vodovje in zapihali so vetrovi ter se zagnali v to hišo, in vendar ni padla, ker je imela temelje na skali. Kdor pa te moje besede posluša in jih ne uresničuje, je podoben nespametnemu možu, ki je zidal hišo na pesku. Ulila se je ploha, pridrla je vodovje in zapihali so vetrovi; zagnali so se v to hišo in padla je in njen padec je bil velik." (Mt 7, 24-27).

Prevedel Zvonko Bergant

* Vir: Kardinal Franz Koenig, "Verantwortung des Christen fuer eine Welt von morgen." V: Hans-Peter Duerr in Walther Ch. Zimmerli, Hrsg.: *Geist und Natur*. Scherz Verlag, Bern, 1990, str. 302-312.

1. Alfred Gierer, *Die Physik, das Leben und die Seele*, München ³1986.
2. Jacques Monod, *Zufall und Notwendigkeit*, München ⁷1985, 151.
3. N. d., 169.
4. Werner Heisenberg, *Der Teil und das Ganze*, München 1985, 222.
5. Erich Fromm, *Haben oder Sein, Die seelischen Grundlagen einer neuen Gesellschaft*, Stuttgart 1976.
6. Fjodor M. Dostojewskij, *Die Brüder Karamasow*, Frankfurt am Main 1986.
7. Martin Rocks, *Die Umwelt ist uns anvertraut*, Mainz-Weisenau 1987.
8. Carl Amery, *Das Ende des Vorsehung, Die gnadenlosen Folgen des Christentums*, Reinbeck 1974.
9. Drugi vatikanski cerkveni zbor, v: *Cerkev in svet*, št. 39.
10. N. d.